

ВІДГУК

офиційного опонента, доктора педагогічних наук, професора Бігич Оксани Борисівни про дисертацію Шандри Наталії Андріївни «Формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх фахівців з інформаційних технологій в умовах магістратури», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови)

Дисертацію присвячено дослідженню константно актуальної для методики навчання іноземних мов і культур як у закладах вищої, так і середньої освіти проблемі формування іншомовної лексичної компетентності. Водночас з-поміж складників іншомовної мовленнєвої компетентності саме компетентність у письмі є наразі однією з найменш досліджених вітчизняною методичною наукою. Специфіка дослідження Шандри Наталії Андріївни проявляється також як у сучасному суб'єкті навчання – майбутні IT-фахівці, так і в освітньому рівні – другий (магістерський) рівень вищої освіти.

Згадані чинники й актуалізують проблематику рецензованого дослідження, вибір якої пов’язаний із науково-дослідною темою кафедри практики англійської мови та методики її викладання «Формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності студентів вищих навчальних закладів у контексті європейських вимог» (номер держреєстрації 0113U003330), а також кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка «Теорія і практика навчання іноземних мов у закладах освіти різних типів» (номер держреєстрації 0118U003128).

Логічно структурований зміст дисертаційної роботи відповідає її меті й поставленим п’яти завданням: 1) з’ясувати сутність й уточнити структуру досліджуваного різновиду англомовної компетентності майбутніх IT-фахівців; 2) визначити психологічні, лінгвістичні й методичні засади її формування; 3) обґрунтувати дотичний зміст навчання й дібрати матеріал з

опертям на визначені критерії; 4) виокремити етапи формування у майбутніх ІТ-фахівців англомовної лексичної компетентності в письмі, розробити підсистему вправ і сконструювати дотичну лінгводидактичну модель; 5) експериментально перевірити ефективність розробленої методики в умовах магістратури й укласти методичні рекомендації для викладачів щодо її (методики) впровадження.

У процесі наукової розвідки авторка використала адекватні вирішенню висунутих завдань теоретичні й емпіричні методи наукового дослідження і математичної статистики, зокрема із застосуванням частотної гістограми розподілу даних з теоретично нормальнюю кривою Гауса, тесту Колмогорова-Смірнова, а також непараметричних U-критерію Манна Вітні та критерію Вілкіксона.

Усі висунуті дисертантою завдання успішно вирішено. До найсуттєвіших наукових результатів її дослідження віднесу такі. Передусім уточнено сутність і конкретизовано структуру англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців. Виявлено чинники успішності / неуспішності оволодіння студентами досліджуваною компетентністю. Виокремлено підходи (компетентнісний, комунікативно-когнітивний, комунікативно-діяльнісний, соціокогнітивний, особистісно орієнтований, інтегрований), у контексті яких формується англомовна лексична компетентність у письмі в умовах магістратури.

Заклавши науково обґрунтовані в контексті методики навчання іноземних мов і культур теоретичні засади досліджуваної проблеми, Наталія Андріївна звернулась до розроблення авторської методики. Остання передусім передбачала конкретизацію змісту формування лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців й обґрунтування критеріїв добирання навчального матеріалу. Для лексичного матеріалу – це критерії семантичної цінності, стилістичної відповідності домінувальним жанрам, сполучуваність і

частотність; для текстового матеріалу – критерії автентичності, структурної й стилістичної еталонності, відповідності домінувальним комунікативним ситуаціям і жанрам, авторитетності джерел.

Відповідно до визначених трьох етапів (рецептивний, рецептивно-репродуктивний, продуктивний) формування досліджуваної компетентності укладено дотичну підсистему вправ, яка вміщує три групи та шість підгруп. Також сконструйовано лінгводидактичну модель навчання, яку складають цільово-методологічний, організаційно-змістовий і результативний компоненти.

Ефективність пропонованої методики, зокрема дієвість розробленої підсистеми вправ для формування у майбутніх IT-фахівців англомовної професійно орієнтованої лексичної компетентності, була метою методичного експерименту, яким було охоплено 96 студентів – першокурсників магістратури Львівського національного університету імені Івана Франка. Загальний приріст рівня навченості студентів експериментальної групи на тлі результатів студентів контрольної групи (Додаток В) засвідчує ефективність авторської методики формування у майбутніх IT-фахівців англомовної професійно орієнтованої лексичної компетентності.

Результати теоретичного дослідження й укладена підсистема вправ з опертям на розроблену модель навчання слугували підґрунтям для формулювання методичних рекомендацій для викладачів щодо організації формування у студентів – IT-фахівців англомовної професійно орієнтованої лексичної компетентності.

Водночас деякі положення дисертації є дискусійними й потребують роз'яснення.

1. Виокремлені в підрозділі 1.1 «Сутність і структура англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх фахівців з інформаційних технологій» професійні функції й ролі IT-фахівців, комунікативні ситуації, наміри й стратегії є складниками предметного аспекту змісту навчання. Доцільним вважаю

переміщення цієї інформації до підрозділу 2.1 «Зміст формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх фахівців з інформаційних технологій», а не посиляється на підрозділ 1.1 при описуванні цих складників змісту навчання.

2. Назва підрозділу 1.2 «Психологічні передумови формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх фахівців з інформаційних технологій» є занадто узагальненою щодо його змісту, в якому лише виокремлено чинники (не)успішності оволодіння студентами досліджуваною компетентністю. Це конкретні характеристики когнітивних процесів: концентрація уваги, різні види пам'яті й запам'ятовування, а також дотичні стратегії (які знову ж таки є складником процесуального аспекту змісту навчання). До когнітивних навичок помилково віднесено «менеджмент часу й усунення відволікаючих чинників» (С. 69).

3. З-поміж підходів до формування у майбутніх ІТ-фахівців англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні авторка чомусь обійшла увагою професійно орієнтований підхід, який наскрізь пронизує роботу, починаючи з назви, й наразі проявляється в низці своїх різновидів до іншомовної освіти в нелінгвістичних закладах вищої освіти. Також не згадано зарубіжні підходи до навчання англомовного письма: продуктивний (a product approach) і процесуальний (a process approach).

4. Недоцільною вважаю інформацію в підрозділі 2.1 «Зміст формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх фахівців з інформаційних технологій» про коротку характеристику змісту навчальних дисциплін, «що забезпечують комунікативну складову підготовки ІТ-фахівців у провідних американських закладах вищої освіти» (С. 88-96). Інформація, яку варто було помістити в Додатки, є необхідною задля виокремлення фахових знань студентів цієї

спеціальності.

5. Бажано проілюструвати прикладами вправ чи завдань задекларовані на організаційному рівні лінгводидактичної моделі формування у майбутніх ІТ-фахівців англомовної лексичної компетентності в письмі методи вирішення проблем й інформаційно-комунікаційні засоби навчання.

Згадані зауваження не стосуються загального змісту дисертаційної роботи й не впливають на позитивну оцінку дослідження Шандри Наталії Андріївни. Її дисертація є завершеною науковою роботою, структура і зміст якої повністю відображають перебіг наукового дослідження.

Дисертація має наукову новизну: теоретично обґрунтовано й розроблено методику формування англомовної лексичної компетентності в письмі майбутніх ІТ-фахівців в умовах магістратури.

Дослідження Шандри Наталії Андріївни має практичне значення: дібрано англомовний професійно орієнтований лексичний матеріал і тексти домінувальних жанрів професійно орієнтованого письма ІТ-фахівців; укладено словник-мінімум для студентів першого курсу магістратури зазначеної спеціальності; розроблено дотичні комплекси вправ й укладено методичні рекомендації для викладачів щодо формування у студентів – ІТ-фахівців англомовної професійно орієнтованої лексичної компетентності; в співавторстві видано навчально-методичний посібник “IT Literacy in Writing” (Ефективна писемна комунікація у сфері IT).

Автореферат дисертації, ідентичний її основному змісту, адекватно відображає основні положення дослідження. Його зміст та основні результати достатньо повно викладено в 14-ти одноосібних працях дисерантки, зокрема двох зарубіжних статтях, а також у згаданому вище навчально-методичному посібнику «IT Literacy in Writing».

Пропонована авторкою методика окреслює перспективи подальших наукових розвідок методики формування у майбутніх ІТ-фахівців досліджуваного різновиду англомовної компетентності в професійно орієнтованому усному спілкуванні.

З огляду на викладене вище дисертація Шандри Наталії Андріївни «Формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх фахівців з інформаційних технологій в умовах магістратури», подана на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови), є закінченим самостійним науковим дослідженням, обсяг, якість та оформлення якого відповідають чинним вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» від 24.07.2013 р. за № 567 зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України за № 656 від 19.09.2015 р. і за № 1159 від 30.12.2015 р., а її авторка заслуговує присудження їй наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови).

Доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри методики
викладання іноземних мов й
інформаційно-комунікаційних
Київського національного
лінгвістичного університету

Бігич О. Б.

